

Asia: VN/5843/2026

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä seurannan vähimmäistiedoista ja vähimmäistiedon hallintamalleista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne tähän tekstikenttään

Lupa- ja valvontavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Lupa- ja valvontavirasto pitää kannatettavana, että vähimmäistietosisällöistä säädetään kansallisesti. Tämä mahdollistaa valtakunnallisen tiedonkeruun sekä valtakunnallisesti vertailukelpoisen tiedon. Lupa- ja valvontavirasto toteaa kuitenkin, että tällä hetkellä hyvinvointialueilla ja kunnilla on erilaisia käytäntöjä tiedon keräämisessä ja tuottamisessa ja tämä itsessään saattaa aiheuttaa ongelmia tiedon vertailukelpoisuudessa, vaikka kerättävä tietosisältö olisikin kaikille yhtenäinen. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että jatkossa olisi syytä pyrkiä kansallisesti yhtenäisiin tiedon keräämisen ja tuottamisen tapoihin, jotta taataan valtakunnallisesti yhtenäinen ja vertailukelpoinen tietopohja.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että mahdollisuus vähimmäistietosisältöjen muuttamiseen on kannatettavaa. Uusia tietotarpeita syntyy, ja vähimmäistietosisältöjä tulee olla mahdollisuus täydentää tarpeen mukaan. Vuosittain tapahtuva tietosisältöjen muutos saattaa kuitenkin heikentää tietojen vertailtavuutta ja siten vaikeuttaa hitaasti kehittyvien ilmiöiden tunnistamista.

Hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungilla ja HUS-yhtymällä on sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) perusteella velvollisuus kerätä ja julkaista myös muuta kuin tässä asetuksessa mainittua tietoa. Asetusluonnoksessa käsitellään vähimmäistietoa, mutta Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan olisi perusteltua ainakin perustelumuistiossa ottaa kantaa myös asetuksen suhteen sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annettuun lakiin ja sen perusteella kerättävään tietoon.

Lupa- ja valvontavirasto kiinnitti huomiota siihen, että asetusluonnoksessa puhutaan hyvinvointialueista ja HUS-yhtymästä. Vaikkakin voidaan tulkita, että se mikä koskee hyvinvointialueita, koskee myös Helsingin kaupunkia, olisi asetuksessa selvyiden vuoksi hyvä mainita Helsingin kaupunki erikseen.

Nyt lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa ei oteta kantaa Lupa- ja valvontaviraston mahdollisuuteen käyttää asetuksen perusteella toimitettuja tietoja valvontansa toteuttamisessa tai suuntaamisessa. Asetuksen mukaiset tietosisällöt ovat tärkeitä Lupa- ja valvontavirastolle erityisesti valvonnan toteuttamisessa sekä hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän toiminnan lainmukaisuuden seurannassa. Tällä hetkellä Lupa- ja valvontavirasto käyttää osaa kerätystä tiedosta, mm. hoitoon ja palveluun pääsyä ja käsittelyaikoja koskevaa tietoa, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän toiminnan lainmukaisuuden seuraamiseen. Tästä syystä Lupa- ja valvontavirasto esittää, että asetuksen 2 §:n loppuun lisätään maininta, että Lupa- ja valvontavirasto voi käyttää tietoja valvonnan toteuttamisessa. Lupa- ja valvontavirasto esittää samaa lisäystä myös 3 §:n 1 momentin loppuun

Asetusluonnoksen 4 §:ssä todetaan tahot, jotka voivat tehdä esityksiä vähimmäistiedoista. Luonnoksen 4 §:n 2 momentin mukaan esityksiä voivat tehdä hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä. Lupa- ja valvontavirasto esittää, että myös sille annetaan oikeus tehdä ehdotuksia vähimmäistiedoista ja niiden muuttamisesta.

Vähimmäistietojen toimittamisesta säädetään asetusluonnoksen 5 §:ssä. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että asetuksessa tai vähintään perustelumuiotiossa tulee selventää prosessia, jolla kuntien vähimmäistietojen tietoaineistot hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta tulevat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöön ja miten toimitaan, mikäli kyseisissä tiedoissa havaitaan virheitä. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto esittää pykälän 2 momenttiin vähimmäistiedoksi myös sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvontaa koskevat tiedot. Hyvinvointialueilla on velvollisuus julkaista omavalvontaan liittyviä tietoja verkkosivuillaan, mutta tällä hetkellä ei Lupa- ja valvontaviraston käsityksen mukaan ole olemassa keskitettyä tiedonkeruuta hyvinvointialueiden omavalvontaan liittyvästä tiedosta. Omavalvonnan tietosisältöjen liittäminen mukaan vähimmäistietoon yhdenmukaistaisi omavalvonnan raportointitietoa, parantaisi tiedon vertailtavuutta ja käytettävyyttä niin palvelujärjestelmän kuin sen ohjaajien parissa ja toisi Lupa- ja valvontavirastolle paremmat mahdollisuudet seurata hyvinvointialueiden omavalvonnan toteuttamista. Tietopohjan vahvistaminen parantaisi palvelujärjestelmän edellytyksiä asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämiseen ja tehostaisi myös Lupa- ja valvontaviraston toimintaa.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että asetusluonnoksen 5 §:n 6 momentissa todettua korjatun tietosisällön toimittamiseen liittyvää menettelyä tulee tarkentaa. Asetusluonnoksessa ei tuoda esille, että THL:llä olisi mahdollisuus antaa määräys tietojen toimittamisesta, mikäli hyvinvointialue ei ole korjattuja tietoja muuten toimittanut. Korjattujen tietojen toimittamista ja sen mahdollista laiminlyöntiä tulisi asetuksen jatkovalmistelussa tarkentaa hyvinvointialueiden osalta myös erityisesti suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annettuun lakiin ja sen mukaiseen hallinnolliseen ohjaukseen ja mahdolliseen määräykseen.

Sadeoja Annina
Lupa- ja valvontavirasto